

ראייה מכוח ראייה

עיון בלשון המקרא

אליעזר רובינשטיין

הפועל ראה בא במקרא בכמה וכמה מסגרות תחביריות, והדבר מצדיק עיון תחבירי וסמנטי מְמָצה. ברור לנו שעיון תחבירי קובע כאן בהרבה את העיון הסמנטי, והללו קובעים את פירושו של הטקסט.

שני טיפוסים משפטים, אשר הפועל ראה בא בהם, ראויים לעיון מיוחד, שכן בולט בהם הקשר בין הניתוח הבלשני לבין הבנת הטקסט:

1. ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה (בר' ו, ב).
2. וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו (שמ' לד, ל).

עיון תחבירי עשוי להציע לכל אחד מן המשפטים הללו שני מבנים. ברור במשפטים אלו, ורבים כמותם, ששני הניתוחים התחביריים האלטרנאטיביים חורגים מעבר לענייניו של חוקר התחביר. ואכן נראה להלן, שגם פרשנו של הטקסט ומתרגמו ניצבים מול השאלה כיצד יש לתפוס משפטים אלו. מי שאינו טורח להתמודד עם השאלות התחביריות, ואינו קובע במפורש מהו המבנה התחבירי, עושה עיונו במקרא קריאה שטחית ומרפרפת.

כדי לעמוד על עניינם של שני טיפוסים משפטים אלו עלינו לבחון את היחס שבין התחביר והסמנטיקה בטיפוסים המשפטים הרגילים ביותר והצפויים ביותר, שבהם הפועל ראה בא.

3. ויהי כראות אחאב את אליהו... (מל"א יח, יז).
4. ראו ראינו כי היה ה' עמך (בר' כו, כח).

הפועל ראה, בבואו במסגרת התחבירית צש₁ - צש₂, כבמשפט 3, אינו בדרך כלל, פועל אָנְטִי: אין בו ביטוי לעשייה. צש₁, נושאו של המשפט, אינו מסמן אדם שעשה פעולה כלשהי. חשוב מאוד לענייננו להבין, כיצד רואים משפט כזה חוקרי סמנטיקה בני־ימינו. במסגרת התאוריה הסמנטית המכונה 'תאוריית היחסות' ייאמר

על הפועל ראה שהיחסות הרלוואנטיות לו הן יחסות האובג'קטיב והדאטיב,¹ ולפי גישה אחרת – יחסות האובג'קטיב והלוקאטיב.² ואם נבקש להעמיד את משמעותו של הפועל ראה שבמסגרת זאת על פרופוזיציה בסיסית דאטיבית או לוקאטיבית, נציע את המשוואות התחביריות-סמנטיות כדלהלן:

א ראה ב = 'התהווה' (מראה ב 'ל' א)

או: א ראה ב = 'התהווה' (מראה ב 'ב' א)

אנו חייבים להבהיר כאן שהפועל ראה עשוי להיות גם פועל אגנטי, וכך הוא בעיקר בצורות ציווי, אך משמעות זאת חורגת מענייננו כאן.

גם הפועל ראה המושלם במשפט מושאי יתפס כמימוש פרופוזיציה (P) דאטיבית או לוקאטיבית:

א ראה משפט = 'התהווה' (P 'ל' א)

או: א ראה משפט = 'התהווה' (P 'ב' א)

כלומר, משפט 4, שעניינו קליטת עובדה, אינו אלא ביטוי לכך שהתהווה המצב שעובדה מסוימת היא במישהו, בתודעת מישהו. ולפינו לוקאטיביות מופשטת.

כפי שנראה להלן, עיון סמנטי זה בפועל ראה, בבואו במסגרותיו התחביריות הצפויים ביותר, יימצא רלוואנטי לעיון במשפטים הבעייתיים, המצדיקים עיון ופירוש קפדניים, כמשפטים 1, 2.

משפטים רבים, שנשואם הוא הפועל ראה ואין המבנה התחבירי שלהם חד-משמעי, הם משפטים העשויים להתפרש כתולדת הגלגול התחבירי 'גלגול-מקדים'. במשפט שבו מושלם הפועל עקרונית במשפט מושאי עשוי לחול גלגול תחבירי זה: מתוך המשפט המשלים מוצא רכיב מרכיביו, והוא מועמד אחרי הפועל ותופס עמדה תחבירית של כעין משלים. קראנו למשלים כזה 'משלים-מקודם'. בעיוננו ב'גלגול-המקדים'³ הבדלנו בין שני טיפוסים 'גלגול מקדים': האחד מפרק את המשפט המשלים, בהעמידו את שני עיקריו כמשלימים מקודמים, וכזה הוא הגלגול במשפט 5 להלן, והאחר מוציא רכיב מן המשפט המושאי, ואינו מפרק את המשפט הזה.

עניינו של משפט 5 ברור:

5. כי אתך ראיתי צדיק לפני... (בר' ז, א).

1 וכך הוא אצל פילמור במאמרו: C.J. Fillmore, 'The Case for Case', in: E. Bach & R. Harms (eds.), *Universals in Linguistic Theory*, Holt 1968.

2 וכך הוא אצל אנדרסון בספרו: J.M. Anderson, *The Grammar of Case*, Cambridge 1973.

3 ראה א' רובינשטיין, הצירוף הפועלי, הוצאת הקיבוץ המאוחד 1971, עמ' 91-116.

במשפט זה לפנינו ראה שהשלמתו העקרונית היא משפט מושאי, אלא שהמשלים הרלוואנטי הזה אינו גלוי בו עקב פירווקו בגלגול־מקדים. באמרנו שמשפט 5 אינו אלא תולדת 'גלגול מקדים', לא אמרנו ששני המשפטים 5 ו־5b הנתונים הם שווי־משמעות:

א5. אני ראיתי את נח צדיק.

ב5. אני ראיתי כי נח צדיק.

הפועל ראה שבמשפט 5 הוא 'עובדתי'. יש במשפט זה, בקדם־ההנחה שבו, עובדת־אמת, ש'נח צדיק' והמשפט קובע את קליטת עובדה זאת.⁴ מה שאין כן במשפט 5א: אין בו קדם־הנחה שעובדה היא ש'נח צדיק'. מישוה עשוי לראות את זולתו צדיק גם אם במציאות אין הדבר כן. מכיוון שברור לנו, כי גם בתשתית משפט 5א יש מבנה שיש בתוכו משפט משלים, עלינו לומר שהנשוא של מבנה התשתית שביסוד משפט 5 הוא ראה אחר, ראה הקרוב במשמעותו לפועל חשב:

אני ראיתי (=חשבת): נח צדיק ← אני ראיתי (=חשבת) את נח צדיק

בעיוננו בלשון ימינו⁵ כבר עמדנו על כך, שבמקרים רבים אין מבנהו של משפט נתון כה חד־משמעי: המשפט הנוצר עקב גלגול־מקדים עשוי להיות שווה למשפט הנוצר עקב גלגול־מצב, וכך מתקבל משפט נתון שהוא דו־משמעי. וכך הדבר במשפטים 6–9:

6. וכראות שאול את דוד יצא לקראת הפלשתי... (שמ"א יז, נה).

7. וראיתיו מגיע אצל האיל (דנ' ח, ז).

8. וראה את החרב באה (יח' לג, ג).

9. וכראות המן את מרדכי בשער המלך (אס' ה, ט).

משפטים אלו יתפרשו כך שיש בתוכם תיאור־מצב:

א6. וכראות שאול את דוד כשהוא יוצא לקראת הפלשתי.

א7. וראיתיו כשהוא מגיע אצל האיל.

א8. וראה את החרב כשהיא באה.

4 הבדלה זאת נשענת על עיוניהם של קיפרסקי וקיפרסקי: P. Kiparsky & C. Kiparsky, 'Fact', in: D.D. Steinberg & L.A. Jakobovitz (eds.), *Semantics*, Cambridge 1971.

5 רובינשטיין, שם (לעיל, הערה 3).

9א. וכראות המן את מרדכי כשהוא בשער המלך...

בפירוש 6א-9 לפנינו מבנה תחבירי שבו מושלם הפועל ראה במשלים שם-עצם. כאמור, משפטים 6-9 יתפרשו גם כמשפטים שבהם מושלם הנשוא עקרונית במשפט משלים, ושיעורו של המשפט הוא תפיסת עובדה:

6ב. וכראות שאול כי דוד יוצא לקראת הפלשתי.

7ב. וראיתי כי הוא מגיע אצל האיל.

8ב. וראה כי החרב באה.

9ב. וכראות המן כי מרדכי בשער המלך.

כמובן, העובדה שמשפטים 6-9 הם דו-משמעיים עקרונית אינה גורמת לכך שהקורא יעדיף במידה שווה את שני הפירושים. ההקשר הענייני עשוי לקבוע את פירושו של הקורא למעשה.

גם אם פרשנו של הטקסט חש בדו-המשמעות האמורה הוא אינו נותן לכך, בדרך כלל, ביטוי בפירושו. גם מתרגמו של הטקסט אינו מוטרד בדרך כלל, מדו-משמעות זאת, שכן בלשון התרגום קיימים משפטים הטובים להבעת שתי המשמעויות במשפט אחד. שונה הדבר לחלוטין במשפטים שאפשר לראותם כתולדת 'גלגול-מקדים' שאינו מפרק את המשפט המשלים. כאן ניצב המתרגם מול דו-משמעות המצדיקה שני כלים תחביריים שונים למסירת תוכנו של המשפט המתורגם, אם כי פה ושם קיימת גם האפשרות להעביר את דו-המשמעות של התרגום. כך הדבר במשפט 1.

1. ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובת הנה (בר' ו, ב).

פירוש אחד יראה כאן תולדה של 'גלגול-מקדים':

1א. ויראו בני האלהים כי בנות האדם טובות הנה.

לפי פירוש זה אין במשפט 1 ראייה חושית, אלא עניינו קליטת עובדה: בני האלהים תפסו, קלטו, את עובדת היות בנות האדם טובות.

ונראה לנו כי משפט 1 יתפרש גם פירוש אחר: לפנינו ראייה חושית, כפי שהיא במשפטים שבהם מושלם הפועל בשם-עצם. ראה שבמשפט זה אינו רלוואנטי, אם כן, למשפט המשלים. לפנינו שתי ראיות אלטרנאטיביות, שכל אחת מהן רלוואנטית לאחת ההשלמות. כלומר, משפט 1 יתפרש כך:

1ב. ויראו בני האלהים את בנות האדם והם ראו כי טובות הנה.

הקשר הענייני שבין שתי הראיות מאפשר להשמיט את הפועל ראה בהופעתו

השנייה. פירוש תחבירי זה מעניק למשפט 1 משמעות הקרובה ל: הם ראו את בנות האדם ומכות ראייה זאת הם קלטו שהן טובות. פירוש זה מקרב את משפט 1 למשפט 2 שעניינו נראה לנו ברור, והוא עיקר עיוננו כאן.

קיומו של המבנה המוצע בפירוש 1 במוכח במשפט 10:

10. --- אחרי ראותי את פניך כי עודך חי (בר' מו, ל).

כאן אין לפרש את המשפט כלל כתולדת 'גלגול-מקדים', שכן לשם-העצם 'פניך' אין כלל מעמד פוטנציאלי בתוך המשפט המשלים, ואכן משפט זה תורגם⁶ במשפט הנותן ביטוי לשתי השלמות אלטרנאטיביות:

Since I have *seen* your face and *know* that you are still alive.

אך משפט זה גם תורגם תרגום אחר, בלתי-סביר מצד התוכן:

Since I have seen thy face because thou art yet alive.

גם משפט 11 יתפרש לנו כמשפט שיש בו שתי ראיות ושתי השלמות אלטרנאטיביות:

11. וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לבן (וי' יג, ג).

משפט זה יתפרש לנו כאומר:

הכהן יראה את הנגע ויראה, יגלה, שהשער בנגע הפך לבן.

אנו רשאים לומר גם על משפט זה שיש בו ביטוי לשתי ראיות הקשורות זו בזו: מכוח ראייתו החושית של הכהן את הנגע באה ראייתו, קליטתו, את העובדה שהשער הפך לבן.

ומכיוון שמשפטים כמשפט 1 עשויים להיות דו-משמעיים, לפנינו פתח לפירושים ולתרגומים אלטרנאטיביים, וכך זכה כל אחד מן המשפטים 12, 13 לשני תרגומים שונים:

6 וכך הוא בתרגום המכונה *King James Version*. וייאמר בהדגשה, שאין אנו רואים בתרגום לאנגלית (ובתרגום לכל לשון אחרת), הוכחה לקיומו של מבנה מסוים במשפט המקורי. אין תרגום בגדר הכרעה שאנו חייבים לקבלה. אנו מביאים תרגומים אלו רק כעדות לדרך שבה הבריות תופסות משפט מן המשפטים.

7 וכך הוא בתרגום: *The Bible, Revised Standard Version, 1952*.

12. וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן כי כלה משקה (בר' יג, י).
... and beheld all the plain of Jordan that it was well
watered...

יש לראות כאן ביטוי לקיומם של שני משלימים: לוט נשא את עיניו וראה את כל כיכר הירדן ומכוח ראייה זו נתגלה לו כי כולה משקה. אך אין להוציא מכלל אפשרות כי תרגום זה אינו אלא תרגום מילולי המעביר את דו־משמעותו של הטקסט אל התרגום. תרגום אחר מתרגם:

and saw that the Jordan valley was well watered.

בתרגום זה מושלם הפועל במשלים אחד, במשלים מושאי. תרגום זה רואה, אם כן, את משפט 12 כתולדת 'גלגול־מקדים'. לנו אין תרגום זה נראה, שכן הצירוף 'וישא עיניו וירא' מחייב לדעתנו משלים שם־עצם. עניין זה יידון בהרחבה בהמשך עיוננו. שני תרגומים שונים מתרגמים אף את משפט 13:

13. ראה אנכי את פני אביכן כי איננו אלי כתמל שלשם (בר' לא, ה):
I see your father's countenance that it is not as before.

וכנראה, יש כאן ביטוי לשתי השלמות אלטרנטיביות.

I see that your father does not regard me with favour.

תרגום זה, גם אם אינו תרגום מילולי הקרוב למקור, יש בו עדות לתפיסה שלפנינו ראייה אחת, ראה שלאחריו משפט משלים. גם פעלים אחרים העשויים להיות מושלמים בשתי השלמות שונות, שם־עצם או משפט, מעוררים בעיה זו:

14. ידעת את אבנר בן נר כי לפתתך בא (שמ"ב ג, כה).
14א. ידעת את אבנר בן נר ואתה יודע כי לפתותך בא.
14ב. ידעת כי אבנר בן נר בא לפתותך.

ונחלקו התרגומים בתרגום משפט זה:

15. ויכר אתו מלך ישראל כי מהנבאים הוא (מלא"כ, מא).
15א. ויכר אותו מלך ישראל ויכר כי הוא מן הנביאים.
15ב. ויכר מלך ישראל כי הוא מן הנביאים.

ונטו התרגומים לפירוש השני (15ב), הרואה במשפט 15 תולדת 'גלגול־מקדים'.

משפט 16 מאפשר רק פירוש סביר אחד:

16. ויבחנו דבריכם האמת אתכם (בר' מב, טז).

המשפט יתפרש כך שיש בו בכוח שני משלימים אלטרנאטיביים: דבריכם ייבחנו וייראה אם אמת אתכם (= דבריכם ייבחנו ומכוח בחינה זו ייראה, יתגלה, אם אמת אתכם).

הפירוש האלטרנאטיבי בלתי־אפשרי כאן, שכן אין לשם־העצם 'דבריכם' מעמד פוטנציאלי בתוך המשפט המשלים כצורתו.

העולה מדברינו עד כאן הוא, שמשפטים כמשפט 1 הם, עקרונית, דו־משמעיים. במשמעות אחת לפנינו שתי ראיות הקשורות זו בזו. במשמעות האחרת לפנינו, עקרונית, ראייה אחת המצדיקה משפט מושאי, אלא שעקב גלגול־מקדים הועמד לאחר הפועל משלים מקודם שאינו רלוואנטי לפועל במשמעותו הנתונה.

מה שהוא פירוש אפשרי במשפט 1 ובדומיו נראה לנו פירוש יחיד במשפט 2 ובדומיו, שהוא ושכמותו הם עיקר עיוננו. יתר על כן, נראה לי כי המשפטים מטיפוס משפט 2 הם כלי לשוני מובהק להבעת המשמעות והתוכן העשויים להיתלות במשפטים כמשפט 1, כאחת האפשרויות. במשפטים 2, 17, 18 יש ביטוי מובהק לכך שראייה חושית גוררת ראייה אחרת, שהיא תפיסת עובדה:

2. וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו (שמ' לד, ל).

17. וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה (בר' ו, יב).

18. ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה (במ' לב, א).

ברור לנו כי הפועל ראה בא במשפטים אלו במסגרת צש₁ - צש₂, ושיעורו ראייה חושית. ראייה זאת היא הגוררת את הראייה האחרת: קליטת העובדה המסופרת אחרי המלה והנה. המלה והנה מביעה, שמכוח מה שצוין לפני נפרס לפני זה שמסופר עליו מה שנפרס. מדברינו אלה עולה ברורות, שאין אנו רואים את שם־העצם הבא אחרי הפועל ראה במשפטים אלו 'משלים־מקודם', כלומר, שם־עצם שהוצא מתוך משפט משלים והועמד כעין משלים של הפועל ראה מבלי להיות רכיב תחבירי

הרלוואנטי לו.⁸ לפנינו תופעה לשונית סגנונית מובהקת ללשון המקרא המביעה כניסתו של אדם למצב קליטת עובדה מכוח מה שמסופר עליו לפני־כן, ברצף הסיפור. ובמילים אחרות: מבוטאת כאן היפרסותה של עובדה לעיניו של אדם מכוח מה שסופר עליו לפני־כן. כמה הוכחות לנו בטקסט המקראי לכך שלפני המלה והנה במשפטים אלו בא משפט 'צש ראה צש'. יסייע בידינו משפט 18 בכך שיש בו אחרי הפועל ראה שמות־עצם שאין להם מעמד פוטנציאלי בתוך המשפט שלאחר והנה. ובולט הדבר במשפט 19:

19. ותראהו את הילד והנה נער בכה (שמ' ב, ו).

גם כאן אין לשם־העצם שלאחר הפועל ראה מעמד פוטנציאלי בתוך המשפט המשלים.

הוכחות טובות יותר לקיומו של משפט 'צש ראה צש' לפני והנה יש במשפטים, שבהם בא לפני 'הנה' צירוף 'וישא עיניו וירא', או 'וישא עיניו', כפי שהוא במשפטים 20, 21:

20. וישא עיניו וירא והנה גמלים באים (בר' כד, סג).

21. וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם (שמ' יד, י).

'וישא עיניו וירא' אינו בא במקום ראה המסמן קליטת עובדה (שביטויה בתחבר: 'צש ראה משפט'). שיעורו של 'נשא עיניו וירא' קרוב לשיעורו של הביט. שיעורו של משפט 20 הוא, שיצחק הביט סביבו, הביט באשר הביט, ומכוח הבטה זו נפרסה לפניו העובדה שגמלים באים. וזה אף שיעורו של משפט 21, שיש בו 'נשא עיניו' בלי הפועל ראה אחריו.

ברוח זו נפרש גם את המשפטים 22, 23 שאין בהם 'נשא עיניו', ואף אין בהם מושא שם־עצם אחרי הפועל.

22. וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון (יח' א, ד).

23. וארא והנה חטאתם לה' אלהיכם (דב' ט, טז).

8 ולא נראית לי קביעתו של קוגוט, שבמשפטים כאלו לפנינו גלגול מקדים. וראה: ש' קוגוט, 'למשעה ולמעמדה התחבירי של "הנה" בעברית המקראית', מחקרים בלשון, ב-ג (תשמ"ז), עמ' 245-258. חלק מעיוניו של קוגוט במאמרו דן במשפטים שאנו דנים בהם, המשפטים שיש בהם 'הנה'. אף שחלק מדבריו קרובים ברוחם לדברינו, הם נבדלים בדברים העיקריים שהם הרעיון המרכזי שבדברינו.

לא נתגלתה ליחזקאל רוח הסערה אלא מכוח ראייה חושית. ושוב, שיעורו של משפט 22 הוא שיחזקאל הביט באשר מסביבו ומכוח ראייה זו, נתגלה לו הדבר המובא אחרי המלה והנה. ושיעורו של משפט 23 הוא, שמשם ראה את המעשה שהעם עשה ומכוח ראייתו הוא קלט, שהעם חטא לה'. ומאלף לענייננו משפט 24:

24. ותקרבו עצמות עצם אל עצמו וראיתי והנה עליהם גְּדִים ובשר עֲלָה (יח' לו, ז-ח).

כאן ברור לחלוטין מהו הדבר שאותו ראה יחזקאל: הוא ראה את העצמות, ומכוח ראייה זו, נחשפה לו עובדה.

וסיוע ברור לפירושו למשפטים 2, 17, 18 ולדומיהם במשפטים שבהם בא לפני והנה פועל שאינו ראוי כלל להיות מושלם במשפט משלים. וכך הוא במשפטים 25-27:

25. וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד (שמ' ט, ז).

26. ואת שעיר החטאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ משה והנה שָׁרַף (וי' י, טז).

27. ויבא יפתח המצפה אל ביתו והנה בתו יצאת לקראתו בתפנים ובמחלות (שופ' יא, לד).

בוודאי אין הפעלים שלח, דרש ו-בא מושלמים במשפט מושאי. שיעורו של משפט 25 הוא שפרעה שלח את שליחיו בשליחות מסוימת, ומכוחה נתגלה לו, שלא מת ממקנה ישראל עד אחד. וכך הוא במשפט 26: משה דרש את השעיר ומכוח דרישה זו התברר לו שהוא נשרף, וכך הוא במשפט 27.

משפטים 2, 17, 18 אינם נבדלים ממשפטים 25-27 אלא במהותו של הדבר שמכוחו באה קליטת עובדה: במשפטים 25-27 מפורשים מעשים שנעשו, ובמשפטים 2, 17, 18 נאמר שהייתה ראייה שמכוחה באה קליטת העובדה.

לא נותר לנו כאן אלא לדון במעמד המלה והנה במשפטים שנדונו כאן. נראים לנו דבריו של קוגוט באמרו: 'יש לראות את היחס הלוגי שבין הנה לבין המשפט שאחריו כיחס הלוגי שבין פועל-יראייה לבין פסוק-תוכן מושאי המשלים אותו'. אך הקביעה שלפנינו יחס לוגי זה אינה קובעת שלפנינו בפוטנציה פועל ראייה, כפי שקובע קוגוט. נראה לנו יותר לראות ב'הנה' + משפט' משפט, שבו המשפט המושעבד הוא משפט נושאי, והמלה הנה היא נושא: לפנינו משפט לוקאטיבי מופשט. כלומר, משפט כמשפט:

הנה המקום מקום מקנה
(המקום מקום מקנה) הנה;

מתפרש לנו:

וקרוב הוא ל: (המקום מקום מקנה) לפנינו!

וכשאנו קושרים משפט זה אל אשר קדם לו, יהיה פירושו:
 'התהווה' [המקום מקום מקנה] הנה
 'התהווה' [המקום מקום מקנה] לפנינו]

כאן עלינו לחזור על אשר אמרנו על הפועל ראה והשלמתו בראשית דברינו: פועל זה בדרך כלל, אינו אגנטי, הוא אינו מסמן עשייה כלשהי. פועל זה מממש פרופוזיציה, שבה הנושא של המשפט הנתון הוא רכיב לוקאטיבי (או דאטיבי). אם כן, משפט כגון 'והנה המקום מקום מקנה' אינו תנייני למשפט 'אני ראיתי שהמקום מקום מקנה', אלא הוא מימוש שקוף יותר של הפוטנציה הסמנטית, מימוש, שבו הרכיב הלוקאטיבי זוכה למימוש לוקאטיבי מובהק. אם כך, יתפרש לנו משפט 2, שבו פתחנו את עיוננו, כך:

2. וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו = וירא אהרן וכל בני ישראל את משה, ומכוח ראייה זו נגרם, שהתהווה, שהעובדה (= קרן עור פניו) הנה / לפניהם.